

12 forfattere
12 tekster
2017

12 — 12

Gamle Aker

Inger Bråtveit

Håvard Syvertsen

Ingvild Lothe

Øystein Wingaard Wolf

Ida Hegazi Høyer

Erland Kiøsterud

Ane Nydal

Joakim Kjørsvik

Torgeir Rebolledo Pedersen

Frederik Svindland

Marie Aubert

Gunstein Bakke

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

2.4 — 4.6.17

Fra inngangen til den stille uke til

1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap.

Lidelse i møte med verdens dødskrefter.

Lidenskap i møte med livets muligheter.

Påske er fortellinger som former vår kultur

og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av

KULT – Senter for kunst, kultur og kirke,

Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i

Oslo og Domkirkeakademiet. I samarbeid

med bispedømmene Borg, Tunsberg,

Agder- og Telemark.

Gamle Aker arrangeres av

KULT - Senter for kunst, kultur og

kirke, i samarbeid med Sentrum og St.

Hanshaugen menighet og Regionalt

Pilegrimssenter i Oslo

Les mer på

www.paskeogpasjon.no

Jeg har i flere år opplevet at det kunstneriske rommet kan gjøres større, dypere og mer komplekst, når den skrivende penn møter fortellinger som har vokst seg sterke gjennom år, ja, endog tusener av år.

12 forfattere ble utfordret til å utvikle nye tekster med utgangspunkt i Markusevangeliet og fortellinger fra Gamle Aker kirkes 900-årige historie, for å urfremføre dem skjærtorsdag kveld og natt til langfredag 2017.

Gamle Aker kirke og kirkegård fremsto, som et ladet sted, også fordi forfatterne var gitt muligheten å vie oppmerksomhet til Menneskesønnen; benevnelsen Jesus bruker om seg selv i Markusevangeliet.

De 12 tekstene er på sine måter uttrykk for at det kan skapes noe nytt i kraft av stedet og situasjonen.

Selv har jeg etter å ha vært til stede på Gamle Aker skjærtorsdag kveld og natt til langfredag blitt styrket i troen på det kunstneriske rommets overskridende muligheter.

Det som skjedde opphevet nærmest skillet mellom Markusevangeliets beretning om natten til langfredag og hendelsene knyttet til Gamle Aker kirkegård og kirke.

Se filmer av opplesningene fra Gamle Aker på Påske og pasjon sin egen Vimeo-kanal. Du finner den på vimeo.com. Søk på «Påske og pasjon».

Knut Erik Tveit

Prosjektleder/kurator for Påske og pasjon

Støttet av:

Norsk Kulturråd, Eckbos Legat og Kulturetaten i Oslo kommune

Design: Rayon

Inger Bråtveit

—

HILL DEG, MARIA
OG SIGNA VERA
DI LIVSENS FRUKT

Eg er inga rose, og ved å løfta på sløret
som løyner feila mine ser Du
meg slik at eg kan tola meg sjølv.
Eg veit kva som er rett, men eg gjer feil.

Gjennom skogen drog vinden
som fortalde at ingenting er stygt,
alt er verkeleg og umogleg
klårt og utydeleg, for alt er tungt,
alt er lett, men ingenting vert rett
når alt er godt, for det gode gjer også vondt.

Delen min i dette og vissa om at alt
hende før molekylet, før DNA-et,
og ideen om det eineståande
fnugget fekk namnet sitt
der du låg i fostervatnet,
får meg til å gjera enno meir vondt
i den dagen eller timen
ingen kjenner då lyden av tunge steg
lettar og grava opnar seg opp
i meg.

I klocker over bøygde hovud og falda hender,
fyk fuglar, sporvar og me skal be:

Å tru er å teia med sitt skrik.

Å tru er å brenna inne.

Å tru er å sleppa å samanlikna
det som er med det som var.

Å tru er å bera lyset som sverd.

Å tru er å lyfta andletet mot den opplyste trekanten
og sjå vatnet der Faderen, Sonen og Den Heilage Ande
klissvåte steig opp, og å vita at ved same breidda,
bak ei palme eller ein bjørkestamme, stod òg ei kvinne,
ei mor, som me alle takkar minst éin gong i livet.

Var ho i slekt med oss?

Å be er å finna selskap i sitt uperfekte,
og søppel er eg,
utan takt for tonen eg har lært.

Nei, eg er ikkje ei rose, for i ditt bilete
såg du meg då det var som verst.

Det er lenge sidan no.

Hjarta mitt har utvida seg,

for gjennom ytre audmjukungar let ikkje Han meg vandra.

Han nøyer seg med å audmjuka meg inst i sjela,
men der inne bur også du, kjære sonen min.

Det er difor eg gret.

2 — 12

Håvard Syvertsen

—

I sidekapellet

Der han kom fra finnes ikke tida. Han kom hit og var i tida, helt til den sluttet, for ham. Er det derfor han kalte seg Menneskesønnen? Tidas begynnelse og slutt i hver og en av oss, kroppen som blir født, som lever og puster, til den verken lever eller puster lenger. Det delte han med oss.

I steinen nederst på murveggen rundt sidekapellet, snor Midgardsormen seg. Den omslutter rommet og biter seg selv i halen. Hvorfor fikk Midgardsormen være med over i den nye, kristne tida, den gangen kirka ble bygd, for 1000 år siden? Hva var det den fortalte den gangen som noen mente måtte tas vare på?

Inne i kirka er sidekapellet det innerste rommet, til venstre for alteret, og det er det minste rommet. Det er her jeg sitter, i rommet som ormen bukter seg rundt. Jeg synes jeg kjenner ormen gnage på meg, eller i meg. Når ragnarok kommer, snor Midgardsormen seg opp på land, forteller myten, og jeg ser den: En buktende, svær kropp, med tunga spillende ut og inn av munnen, over fjell, ned i daler. Tunga samler informasjon og velter alt som kommer i dens vei. En bil, ei lysmast, et hus der noen ligger og sover.

Hvor kommer disse bildene fra?

Rommet er så lite, krusifikset er så lite, lyset inn vinduet så tynt og smalt. Tida krymper her jeg sitter, den blir mindre og mindre. En dag er ormen framme. En dag er det mine føtter den snor seg rundt, og nå har den fått en vanlig slanges størrelse. En personlig Midgardsorm? Finnes det en til hver av oss? Jeg veit ikke, men den snor seg rundt føttene mine, løfter hodet. En dag hugger den. Det er den dagen tida slutter for meg.

Da jeg var yngre, lo jeg litt av den norrøne forestillingen om at Midgardsormen lå rundt havet som omsluttet landområdene, langs kanten av verden. Kom du dit, var alt håp ute. Nå ler jeg mer av han jeg var den gangen, han som trodde Midgardsormen ikke fantes. Men den finnes, det er bare ikke verden den bukter seg rundt, det er tida. Og tida frakter meg uavvendelig mot tidas kant, der min tid slutter, der Midgardsormen venter tålmodig med hevet hode og spillende tunge.

Han som henger på krusifikset i kapellet, kom fra evigheten der tida ikke finnes. Ikke noe før eller etter. Kan vi skjønne det? Ikke noe før eller etter, ikke noe opp og ned, slik det ville være om vi kom langt nok ut i universet. Langt der ute, uendelig langt borte fra den tyngdekraften som holder oss på bakken, der kan det vel ikke finnes noe opp eller ned? Hvordan skulle de ordene gi mening der. Og der han kom fra, fantes ikke noe før eller etter. Men måtte det ikke oppstå da han vendte tilbake? Et før eller etter tida på jorda? Hvis ikke, var alt da forgjeves?

Denne natta, den gangen han var i tida, sovnet de fra ham, de som var hos ham. Vi sover. Jeg sover ikke der jeg sitter i det innerste rommet, men jeg veit hvor godt det er å sove. Å, jeg har sovet mye. Sola går opp og sola går ned, så lengter den tilbake til stedet der den går opp. Alt er forgjeves. Det hjelper ikke å skrike i protest. Jeg sitter helt stille og omslutter skriket i meg, tetter alle åpninger.

Ikke som jeg vil, men som ...

De sovnet fra ham mens han ba. Seinere skulle han føle seg enda mer forlatt, han skreik: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg. Ropet er så stort. Krusifikset i rommet så lite.

Det gælder om at vinde tid, så man kan tåle at miste alt det, man skal. Tåle det?

En stemme hvisker, en tynn stemme, jeg veit ikke hvor den kommer fra. Kanskje er den i rommet, kanskje er den i meg, i det jeg tenker at den kommer fra krusifikset, slår jeg blikket ned, som om jeg skammer meg. Jeg veit ikke, men jeg hører stemmen.

It's taken care of, hvisker den.

Og tida, den fortsetter å forsvinne. Tikk-takk, tikk-takk, borte-vekk, tikk-takk.

Setningene "Sola går opp og sola går ned, så lengter den tilbake til stedet der den går opp" og "Alt er forgjeves" er hentet fra Forkynneren, 1. kap.

Strofene "*Det gælder om at vinde tid, / så man kan tåle at miste alt det, man skal*", er hentet fra Søren Ulrik Thomsens diktsamling "Hjemfalden".

3 — 12

Ingvild Lothe

—

Maria (del 1 og 2)

MARIA (del 1)

maria over slettene
svart som vedmod
tung som månen
rein som kull
det glitra i gresset

maria og tyngden
det tunge hang nedover
panna hennes
som et lokk
øynene så ingen ende

maria og gnagsåra og han
hun ofra alt for å følge
sammen var de hjemløse
sammensmelta og opptatt
av ingenting anna
enn å gå

maria og frykten for framtida
hun tenkte mye på det
skulle snart føde
grua seg til det

jesus var fosteret
som ble marinert i
bekymra magesyre
og sugde til seg all uroen

OG SKRIKENE BLE SANG SOM BLE TIL GRÅT

- 1 jeg sender et brev med mye uskrevet til min mor
- 2 barnet er et lite menneske
når du holder det i fanget
er det viktig at du støtter nakken
så ikke hodet faller av
barnet har en kropp, en hårfarge
hud under føttene, et kjønn, et navn
ingen anger
barnet er reint og enkelt
det er alt jeg vet om barn
- 3 når ansiktet har rent gjennom kroppen
og ligger stille ved føttene
skal jeg bade barnet ømt
jeg skal elske det
så jeg glemmer meg selv
og lære det at bunnen aldri er
forutbestemt
at vektløsheten går an å styre
med latter
- 4 det var gud som hjalp meg gjennom krisene, sa mor
forbi han som skremte meg
forbi han som hengte seg
da livet var grått og lite fristende
og jeg trodde jeg skulle dø var han der for meg
han sa jeg skulle glemme så jeg drakk og slik hjalp han meg
gjennom desperasjonen og glemselen og hodepinen
gjennom den tynne nattesøvnen og i dagene som fulgte
mens jeg drev gjennom somre og vintre var han der
og hver gang jeg trodde jeg skulle gå til grunne tok han tak i meg
og holdt meg oppe
og hvor var du, sa jeg

5 vil du vite hvor tung man blir når man gråter, sa mor
troen kan ikke verne deg mot lidelsen, sa jeg
men jeg setter pris på omsorgen, sa mor

6 har gud skapt menneskene
eller skapte menneskene gud

MARIA (del 2)

maria veit ikke så mye om livet
har usammenhengende meninger
men selvoppofrelsen
vet hun alt om

maria over grava med gråten
fordi han ikke lenger er
fordi han aldri var
eller fordi han fortsatt finnes
men er umulig å røre ved

husker hvor vakker han var
blei helt blenda av det

himmelen har lukka seg over golgata

Øystein Wingaard Wolf

—

Disippelleken

Jesus står støtt som en skiflyver, slår
av tv, ringer amnesty international.
helikopterne sirkler over getsemane,
politiet fjerner klasebomber. apostlene
legger kabal i et bomberom. drikker
søt te. sang fra perlehønene over det
hellige land. jesus vil bygge hoppbakke i
jerusalem. kaifas skal måle vindstyrken.
maria magdalena holder en sort høne
som har skadet foten. muldvarpene og
fugletitterne sitter på tempeltrappen og
drikker arak. hestene lunter avgårde med
blomsterkranser i manen. jesus tar på
seg skiene, skriver brev til magne myrmo,
mener skiflyvning vil redde verden. han
bøyer seg, ser øynene til herodes på et
frimerke. tar en kopp te med brunt sukker.
kvinnesang utenfor. en palestiner prøver
beksømstøvler. tar piggtråd rundt magen,
rocker avgårde. lammet er i ovnen.
en indiansk turist tjærebrenner. Ved
påskebordet diskuterer de skiflyvning. de
barberer seg og roper på teddybjørnen
columbus. han skal være dommer. i
tempelet sitter de og varmer seg, ser at
eselelvis er i live. hoppbakken reiser seg.
jesus tar en ski i hånden og lar tolv glade
menn hoppe i sakristiet. politisirener. er
jeg flinkest i klassen, spør han seg. nei.
det er reidar andersen. 5 ganger tyve i
stil. hauken kretser over tempelhøyden.
johannes døperen deler ut vgensere.
et lam løper brekende avgårde. politiet
arresterer judas. solen er en dommer som
er blind. den som er forrådt vil starte egen
forening og vinne.

5 — 12

Ida Hegazi Høyer

—

Se, natt, gå inn.

Byen vår er blank i natt. Stille som en uanfektet time. Ingens stemmer fyller gatene. Alles navn glir jevnt forbi. Se, sol. Se, svart. I nattevåk mot alt som hviler, venter –

Himmelen er mørkere enn himler gir seg ut for å være. Velvingen, et rike over byen. Sier, se. All skyggen man kan svøpe hustak med. Hvert hus står i det neste til det faller. Hver himmel sover i sin neste natt. Ansiktet i munnen til et ord om andre riker. I munnen til et land, et lydløst navn.

Ensomt hviler navnet. Kun en lyd befridd i jord. Så mange tanker, drømmer, håp i kø, i påvente av morgen, mens ormen går rundt kirka, går rundt steinen, går rundt mennesket – mens ormen tar en bit av oss, og vi av den, hver munnfull til å fylle hullet der den forrige munnen tok en bit – et sett av navn som aldri kommer, og et sett av navn som kommer hit.

Så hul er byen vår. I natt, et fall av bare ord. Alle står i dette fallet, et neste skritt, en neste vending, siste stein å sette foten mot. Alt vil falle sammen, i et rom som ikke er et rom, en tilstand som ikke er en tilstand – *ingens* tilstand, bare lys som har brent ut. Brenne ut, men kanskje likevel: lys, og en himmel over avstanden.

Å ville tro på dét. Å måtte tro på *noe*. Mens dagen snirkler seg om føttene, langs skrittene, ved kilden til en uavhengig utgang, at himmelen vil lysne, selv om navnet går i brakk, hvert menneske i sitt neste menneske, hver sønn i sin neste far – å *kunne* tro på dette, alt man ikke tror man har.

For byen vår er større enn en by. Størrelsen er uten størrelse, rommet vårt har spirer. Sier, *hør*. Helt inntil veggene, innerst bak den siste døra. Hver hånd venter i sin neste berøring, hver sorg i sitt neste løft. Om noen lengter her ute, etter et lys som skal vare – se, natt, gå inn.

6 — 12

Erland Kiøsterud

—

Anonym

Far, far, ser du ikke at jeg dør
Ser du ikke at jeg gråter
Ser du ikke at de dreper meg

Er det ingen som ser at de dreper meg
Er det ingen som ser det

Ser de ikke at jeg ofres
Ser de ikke at jeg er en syndebukk
Ser de ikke at de dreper meg for å slippe å se seg selv

Ser du ikke at jeg kunne vært deg
Ser du ikke at jeg står alene, som deg
Ser du ikke at jeg er like redd som deg

Ser dere ikke at jeg jages
Ser dere ikke at jeg er sulten
Jeg fryser, jeg er kald

Ser dere ikke hva dere gjør
Ser dere ikke at jeg dør

Graven var tom
Det var ingen der
Dette stedet er tomt
Det er ingen her

I ditt fravær blir alt så tydelig
I ditt fravær trer alt så klart frem
I ditt fravær kles jeg naken
I ditt fravær ser jeg meg selv

Smerten kan jeg bære
Døden kan jeg bære
Men hvor skal jeg gjør av mine svik

Hva er det de tar livet av
Hva er det de forstummer i seg selv
Hva er det som er så truende
Hvorfor må jeg dø, igjen og igjen

Dette stedet er tomt
Det er ingen her
Ser dere ikke at jeg dør?

Ane Nydal

—

Han er ikke den som klandrer sin far.

Den som handler i god tro, kan ikke klandres. Han kan være både synder og morder og forræder, men dersom han er overbevist om at det han gjør er rett, eller godt (eller bare ikke ondt?), så er han ikke klanderverdig. Hva betyr det? At han går fri? Ikke for loven, den må han stå til rette for. (Eller flykte fra). Ikke for den instinktive forakt og fordømmelse, disse tar ikke hensyn til etiske prinsipper. Men stilt overfor forræderen er det hans medmennesker som holdes tilbake, ja, rammes, av dette prinsippet. De kan henge ham, men de har ingen som helst rett til å klandre ham. Han handlet i god tro. På sett og vis er det deres tap, hans seier.

Hjulenes trefning mot flystripen rister Peter Abramson ut av tankene, og han løsner setebeltet, men blir sittende. Han orker ikke anstrenge seg for å finne en glipe i strømmen av passasjerer som vil ut av flyet. Han er tørr i munnen etter den billige vinen, svett under lårene og stiv i leddene, som om flyets gjennomtrengning av Jernteppet sto og falt på en fysisk anstrengelse fra ham. Omsider reiser han seg, med en ubestemmelig følelse av at noe er galt, med ham, eller med verden, han vet ikke. Han tenker ikke klart. Før han gikk om bord i flyet, var tankene klare, med tette skott, fri for tvil og motstand. Han elsker sin far. Størst av alt er kjærligheten. Faren kjørte ham til flyplassen i en gammel, stilig bil. Peter har ikke greie på biler, men han er vår for sine omgivelser, for om noe kjennes godt og beroligende, eller om noe kjennes mørkt, invaderende, på en eller annen måte svertet. Og tilbakelent i det slitte bilsetet, trukket i en slags syntetisk, burgunderrød fløyel, i støyen fra motoren som gjorde det vanskelig å prate (en lettelse, må han innrømme nå) og med vinduet så vidt åpent mot fabrikkene og røyken som pumpet opp fra dem, kjente han seg oppløftet. Det var nesten over, dette møtet med faren, det første på lang tid, og det hadde gått bra. Samværet hadde fungert, tre døgn fylt med severdigheter, restauranter, to klassiske konserter og minst én bar for mye. Et kort opphold i farens lille leilighet da han ønsket å skifte ut en tilsølt dress med en ren. Med sine travle gater og fattigkvarterer lignet Moskva på London, på enhver moderne by, men med sine monumenter, plakater og avisforsider var byen fremmed, på samme tid imponerende og truende, en arkitektonisk manifestasjon av en universell motstander. Men konklusjonen han kom frem til da han gikk alene tilbake til hotellet den siste kvelden, gjorde godt: Han er ikke den som skal klandre eller fornekte sin far.

Kort tid etter at han er tilbake i huset i Oxford, tar telefonen til å ringe, og han formulerer raskt et svar som han nærmest ordlikt gir til alle journalistene. Hans far har blitt beskrevet som en forræder, på tross av at han aldri noensinne var en overløper. Det er ikke slik at han gikk over til fienden, for han var svært ung da han skaffet seg en overbevisning, og han holdt fast ved den. Han hadde en høyere lojalitet, og det var den han kjempet for, med store oppofringer for sin egen del.

Peter er forberedt på oppfølgingsspørsmålene. Likvideringen av avhoppere, som den sovjetiske konsulen i Istanbul. Blodsutgytelsen i Øst-Europa, blant dem bakholdsangrepene på de førtitre albanerne som vendte tilbake til moderlandet i ubåter og fallskjermer. Ja, det er formodentlig sant at faren forrådte dem. Men disse mennene var bevæpnet til tennene. De var ikke i Albania på ferie. Spionasje er en skitten bedrift.

Peter griper paraplyen, lukker utgangsdøren mens telefonen ringer enda en gang, og går raskt langs det våte fortauet. Faren, som lot til å ha mye tid til overs i den nye hverdagen som avslørt spion, hadde fortalt at han nesten hver formiddag oppsøkte den samme benken i en av Moskvas parker. Han sa dette med lav stemme mens han så mot en av broene, som om han vurderte å lede dem i retning av denne parken. Peter så etter trær eller grønnsjatteringer på den motsatte bredden. Han kikket tilbake på faren, og innså plutselig at etter avsløringen av denne ubegripelige dekkhistorien, som strakk seg lenger tilbake enn hans egen alder, var det ikke lenger farens anerkjennelse han higet etter, men hans fortrolighet. Bare å bli betrodde én eneste hemmelighet. Som selv ingen etterretningstjeneste kunne kjenne til. På en benk i en park, tenkte Peter, kan hva som helst bli sagt.

Men straks var øyeblikket over. Faren snudde seg rundt og pekte mot administrasjonsbygningene et lite stykke fremme. Han siterte en eller annen poet, slik han har for vane.

*Ryktet var gått. På min Østkant, i Whitechapel og Moabit
nedi de mørkeste kroker, i bakgårder, kjellere, skur
hadde vi hørt evangeliet: klangen i massenes skritt,
dengang de russiske brødre løp storm mot den eldgamle mur!*

Han smilte liksom uutgrunnelig. Så begynte han å gå med bedagelige skritt mot den samme muren. Var det et tilfreds smil? Eller bedrøvet? Peter fulgte etter og fikk plutselig medfølelse med ham. Han er ikke sikker på om det er en nedlatende reaksjon. Bør han i stedet være rasende? Faren har lært ham så mange ting. Fra alfabetet til historie og moralfilosofi, å leve i tråd med kristne verdier, etikette, revejakt, den dypeste respekt for dronningen. Men oppdragelsen han har gitt sin sønn er altså basert på et verdigrunnlag faren må anse som forkastelig. Hva må han da tenke om sin fullvoksne sønn? Peter er ikke den eneste eleven som er blitt forledet. Selv om hans personlighet fra barndommen av er formet av uoppriktige læresetninger, er han på en måte spart. Mange av de unge mennene faren underviste i spionasje, sendte han noen år senere i døden.

Det er flere parker og mange benker i Oxford. Peter velger den nærmeste parken og den tørreste benken, en som står under en

stor, skjermende eik. Det har sluttet å regne, og en svak sol kommer til syne i skylaget. Han setter seg ned. Det er formiddag også i Moskva. Faren hadde ikke vist noe tegn til anger. Like fullt mistenker Peter at han ikke sjelden opp gjennom årene har trukket seg tilbake til et rolig sted med samme formål som han selv har nå: Å tenke, eller snarere å holde tankene fast, å vende oppmerksomheten mot prinsippene, å vedlikeholde og pusse dem skinnende rene som en pokal som rommer ens liv. For faren har det dreid seg om aldri å la familiære eller private interesser overskygge oppgaven, å være en utrettelig tjener for historiens fremadgående hjul som en gang skal åpenbare et samfunn som er verdt alle offer på dets vei, all lidelse, alle svik, alt terrormaskineri. Farens nådeløse forlangende, der han sitter blant lekende barn og med utsikt til Vasilijkatedralen og den røde stjernen på toppen av Borovitskayatårnet, er å døyve enhver underliggende kritisk, og livsfarlig, tanke om nummer 1. Den ubestridte, og likevel, det visste alle, så omstridte lederen. Men det finnes en glipe i farens forherdede tankesett og i hans insisterende ateisme, der barndommens bibelord i sene nattetimer kryper inn. Peter er overbevist om det. Han kjenner sin far, til tross for at han har vist seg å være en annen. De har det til felles at når de blir redde, eller så altfor alene, begynner de å be. Mens Peter tyr til de simpleste bønner, går faren til evangeliene, som han kan på rams. Som gutt var det ikke få netter Peter sto i skjul bak døren inn til stuen og tyvlyttet på faren som satt hviskende og mørk foran de åpne vinduene. «Han fikk inderlig medfølelse med dem, for de var som sauer uten gjeter. Og han ga seg til å undervise dem om mange ting.» Slike bibelvers kunne han mumle. Men da dagens første solstrimer la seg over rosehagen i Oxford, eller nå for tiden legger seg over benkene i Moskvas parker, slipes og poleres de opphøyde ordene, slik at de til slutt beskriver ikke Menneskesønnens gjerning på jorden, men partileders.

Mens sønnen, der han sitter med kalde, uvirksomme hender og en vaklende tro, legger all sin viljestyrke i å omfavne det etiske prinsippet hans fremtid skal og må styres etter: Selv med så mange liv på samvittigheten (om den finnes), lever faren ennå i den tro at han har handlet til menneskehetens beste. Derfor er han ikke klanderverdig. Slik må det være. Han er nødt til å bli tilgitt, til hver dag å tilgis. Men dette må også bety, tenker Peter: Selv om han går fri, har han tapt alt. Han er en forræder som ikke er verdig sin sønns klander. Ikke engang det.

Det siterte diktet er fra *Fanen på Kreml* av Rudolf Nilsen.

Joakim Kjørsvik

—

Egil

Å stole på at troen er vinger
trukket inn til kroppen,
at de folder seg ut i bønn
i det han treffer asfalten
lik en åpen dør,
og flyr like inn i himmelen,
en fallen engel sluppet
inn igjen.

Ved døra til hotellrommet:
to tause skrik med lisser på.
For hvert barbeinte skritt opp
trappene til treningsrommet
hvor et vindu stod på gløtt,
ble han lettere.
I lobbyen maler blålysene
veggene med korte,
gjennomsiktige strøk.

Ingen skygge av tvil
er mørk nok
til å skjule ansiktet hans
i ansiktet mitt
når jeg selv har mistet troen
og ser det blinke i vannet
i vasken, lik en mynt
i brønnen,
med håp om en nåde
å speile denne tvilen i.

For hvor mange har ikke
troen plass til å bære,
om ikke enhver som setter
sin lit til den? Troen
synker ikke som båten
under vekten,
men flyter lettere for hver
tviler som stiger om bord.

9 — 12

Torgeir Rebolledo Pedersen

—

KORS SKAL REISES
KORS SKAL FELLES

Trær skal hugges
kors skal reises
tusen år skal gå

stein skal brytes
kirker bygges
tusen år skal gå

Kristusblod
er dekantert til vin
Kristuskjøtt
er konvertert til brød
brødet brutt
og blitt oblat

to tusen år er gått
hvem er
nadverdige nå?
de skyldige
eller de skyldige?
og hvem er den
tilgivende?

Jesus fra Nasaret
i Golgata gikk han

han slepte korset
tok gratis på seg

utestående
fordringer som
synd og skyld
og naglet seg
til korset

men i Golgata
der frelseren kan gå
kan en tyrann
gå like godt

for en tornekrone
er konvertibel også
med den
hardeste valuta

i Golgata
går en tyrann
han som tar på
seg skyld for penger
fra Golgata går han

til Goldman Sachs
selger skylden
videre som frelse

for en tornekrone
er konvertibel også
med den
hardeste valuta

han blør
han tynges av den
han går fra Golgata
til Goldman Sachs
går fra
Goldman Sachs
til Nasdaq
og børsnoterer skyld
som frelse

hvilket blod
blir dekantert til vin?
hvilket kjøtt
blir konvertert til brød?

det fra Nasdaq?
det fra Nasaret?

hvilket brød
brutt til oblat?
hvem er
nadverdige her?

trær skal hugges
kors skal reises
tusen år skal gå

stein skal brytes
kirker bygges
og fortæres

kors skal felles
kors skal reises

tusen år skal gå

10 — 12

Frederik Svindland

—

Sømmen som springer mellom skyggene

NÅR DET LYSNER av dag og skyggene trykkes flate, slår jeg hetten over hodet og skjuler tankene. Men når det lir mot kveld og skyggene skyter rygg, da gjør også jeg meg stor og viser deltagelse. Det er ikke snakk om en utilbørlig velvilje, men snarere en nattskrek med motsatt fortegn, jeg stoler på mørket som kommer slik listende på tå. Det er så lite som skal til, en rasling i buskene, et tilforlatelig kvekk, livet kryper frem med den største forsiktighet. Hjemme slår jeg broer over dørtersklene, som for å viske ut grensene hos meg selv. Og med en slags flerstemmig enighet kunngjør jeg: mitt navn er legion, for jeg er mange her i rommet. Likevel er det ikke ofte jeg deltar i det jeg sier. Det er som om noen andre snakker når jeg åpner munnen, en person jeg har gitt tillatelse til å handle i mitt sted. Fra tid til annen blir jeg bedt om å svare for det jeg gjør, og da forsvarer jeg en mann jeg ikke lenger kjenner, men som jeg har sverget troskap til og derfor bærer over med. Jeg vet at man først og fremst må tilgi seg selv, skal man ta tilbake verdigheten. At empati og ømhet er svakheter med veldige krefter.

I vinduet hjemme brenner jeg talglys. Det sarte skinnet deler værelset inn i urolige skyggemassiver. Veggene forsyner seg av og til av meg, spiser negler og hud med noe som ligner på attrå, de svarer med latterliggjørende etterligning når jeg hever stemmen. Ikke som her, hvor det kiler i søylene som bærer kirkens tak, det er en kald og ubebodd klang som oppstår i leiligheten. Jeg har vurdert å flytte og starte på nytt et annet sted, men jeg har sådd mitt pøbelfrø overalt, og nå skjuler jeg meg i de skogene jeg har reist. Dessuten er jeg klar over at vemodet jeg finner alle steder kommer fra meg, og at jeg bærer i meg kapasiteten til å endre det, at riktignok blir man påvirket av omgivelsene sine, men at det ganske visst kan gå den andre veien også. Nå og da kjenner jeg det nærmest som en svimlende vigør, at alt jeg trenger finnes fremfor meg, at fred og fordragelighet er noe jeg må velge, som de somrene jeg gikk hjem fra jobb tidlig om morgenen, jeg tok omveien gjennom kirkegården og så lyset folde seg ut over åskammen. Satt meg på en benk og prøvde å få solen til å stå opp, helt av meg selv. Så betydningsfull jeg følte meg da, og så takknemlig.

Vilkårene jeg lever under opphører fra tid til annen å virke i meg. Som om de glemmer seg eller snubler i et taktskifte, de gir små ufrivillige gløtt inn til muligheter som blir holdt skjult, og det er som om jeg plutselig ikke skal slutte å finnes da, ingenting er forgjeves eller bortkastet, tvert imot, alt sammen er som det skal og gir mening, påskeliljene skyter i ivrige klaser og stokkendene er på trekk, det er fortrøstning i luften og selv et enkelt ord som sekretær kan gjøre meg glad. Lyset gjør ikke vondt mer, siver ikke frem som fra et sår i mørket, nei, nå er det vederkvegelse som kommer med solstrålene, noe svalt og velgjørende, de slår ut en håndvifte under almetreet i hagen. Med utilslørt beundring løfter jeg hånden til hilsen.

Påske er for meg først og fremst en tid hvor gatene blir ryddet. For sand og bøss, men også for mennesker, folk reiser ut til hyttene sine, eller de tar med seg familien og drar på fjellet, de vil se noe nytt, noe åpent og lyst, og for de av oss som ikke har slike steder å dra til, etterlater de i grunnen også noe nytt, åpent og lyst, for byen er ikke den samme lenger, den er pusset og fjelget og det er så mye rom til å puste. Og det er så skjørt det hele, så smekker og hjertelig, den forstilte blygheten som plutselig kan oppstå, som å bedyre noen at de er velkomne, åpne døren med den ene hånden og lukke dem inn med den andre, holde døren ved livet i noen sekunder, slik man legger en hånd nederst på ryggen til en kvinne og fører henne frem, en leken og motstandsløs kamp.

Marie Aubert

—

ARV

På skjærtorsdag da jeg var fem år veltet jeg en gravstein med vilje. Jeg gjorde det mens mamma stelte graven til søsteren min, hun som bare hadde levd en uke året før. Det sto navnet til en fremmed mann på den, og mamma ropte navnet mitt, forskrekket.

Jeg kjente skrekken som kulde i magen og i beina, som om jeg ble gjennomsiktig, jeg stirret på steinen på bakken og kunne ikke tro at jeg hadde gjort det. Den var for tung til at vi klarte å reise den opp igjen. Jeg gjemte meg i baksetet av bilen mens mamma snakket med kirkegårdsformannen. Da vi kjørte derfra, snudde hun seg bakover fra føreriset og spurte hvorfor jeg hadde gjort det, og jeg sa at jeg ikke kunne si det. Du må ikke leke på kirkegården, sa hun, og til slutt sa jeg at jeg hadde villet kjenne etter om gravsteinen sto fast. Hvorfor kunne du ikke si det med en gang? sa hun, fremdeles sint, og snudde seg framover igjen.

Det jeg ikke kunne si var at jeg ikke hadde orket sorgen, merket den hadde satt på henne, tyngden og stillheten som hadde flyttet inn overalt i huset vårt. Jeg hadde stått og sett på mens hun luket vekk gress og råtne blomster fra graven, den lille graven, der det ennå ikke var kommet noen gravstein på plass. Vi hadde kastet den gamle brune kransen før vi la på en som var ny og mer sommerlig. Jeg så på hendene hennes som luket, og munnen hennes som var blitt en annen munn, en som var trist, og jeg kunne plutselig ikke stå stille, det vokste noe i brystet som ble større og større, og jeg la hendene mot den nærmeste gravsteinen og spente ifra, dyttet den med all kraften jeg hadde.

Dagen etter var vi i kirken, det var langfredag og jeg satt mellom mamma og pappa, det var nesten ingen i kirken. Presten var en dame og stemmen hennes var dyp og skarrende mens hun fortalte om hva som skjedde fredagen i påsken, en lang og tung fredag sa hun, og hun snakket om blødende føtter og harde hammerslag. «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?», og Jesus som bøyde hodet og døde. Det var en mor som gråt ved korset, forhenget i tempelet revnet i to, torden over Golgata, som betydde Hodeskallefjellet. Jeg så på de store vinduene i kirken, sirklene i glassmaleriene som skinte, det var ettermiddagssol ute. Jeg kjente at påsken var en sorg av samme slaget som den jeg kjente til. En arvet sorg, en som flyttet inn i huset og i kroppen og etterlot seg en stille ettermiddag man ikke bråkte i, en grå venting.

Påsken sitter fast i meg. Fremdeles leter jeg bak ord, bak dører og ansikter, jeg leter etter en strålende, skinnende påskemorgen, det gule varme lyset, de hvite klærne og de lette skrittene. *Og kvinnene kom til graven om morgenen, og de så at steinen foran graven var veltet til side og at graven var tom.* Fremdeles ber jeg til en ukjent, om en påskemorgen som kan befri meg, befri meg fra den sorgen jeg arvet.

12 — 12

Gunstein Bakke

—

Dette skipet er fylt av vann

Å leve uten å vite det. Å være liv, en strøm av liv, være plankton, drivende med strømmen, som et slags lys. Å tenke på plankton er et sus på en stille dag. Plankton lever, strømmer, spises. Før plankton vet ordet av det, er plankton blitt noe annet enn plankton. Det er ikke noe umistelig ved plankton, ikke før all plankton kanskje en dag er borte, å være plankton er en strøm. Å være plankton er å omdannes, oppgå i andre livsformer, og på den måten, å gi liv. Å avgi liv. Men leve og dø er, kanskje i likhet med evig, ord som virker urimelige, feildimensjonert, på plankton, formatert etter andre og større organismer, altså for oss som helt av oss selv produserer slike ord som et slags skjelett eller skjell på utsiden av bløtdelene våre. For vi har ikke lett for å bryte med vår egen form, verken for å søke det eller for å akseptere det, selv om det å beholde denne formen ville være en mangel på lydhørhet, nesten en form for grusomhet: for ligner ikke å søke det bestandige eller evige på det å stå helt stille i en strøm, være en søyle som noe blir knust mot.

Plankton er umerkelig skygge, umerkelig lys, umerkelig substans. Et slags omvendt regn, noe i fast form som svever og daler gjennom det våte, inn i større skygger, større former.

Men til og med av dette mest unnselige, umerkelige er det funnet spor, fossiler. Livet blir mer tydelig i ettertid, som om vitnesbyrdet om et liv iblant overgår selve livet, og utgjør noe som dette livet aldri, mens det faktisk fantes, mens det pågikk, kunne ha klart å leve opp til, ettersom det et fossil forteller om, er en tid som omfatter, eller innfatter, livet. Også i kalksteinen som ble brutt og hogd til for denne kirkens skyld, for det som snart er tusen år siden, finnes det fossiler, av blekksprut – av det som en gang var et hulrom omgitt av kjøtt og nerver, en membran og en bevegelse av muskelfibrer og nerver og lysfølsomhet, fargeforandring, kringkasting, helt til alt dette synker ned og får sine tomrom fylt av en bunn som lukker seg rundt den før landet stiger frem og steinhoggerne bryter det opp og meisler ut blokker samt en midgardsorm som biter seg selv i halen, fordi tida driver og sluker seg selv, fordi livet kommer ut av seg selv, og nå i natt skal vi tenke oss at Nautilus og Spirula blir levende igjen, Sepia, Vampyr og Argonaut, i natt flagrer kappereundene rundt søylene her inne, og kappespaltene åpner hvelvingen for alt som ennå er levende, hult, varmt, mørkt, i oss. Dette skipet er fylt av vann, av virvler og strømninger, blekksprut og plankton og fisk og de gjellene som hurtig reiser gjennom oss mens vi ennå er på vei, mens noe vi har vært ennå hever seg så vidt over horisonten og kommer til syne i oss, før vi vet hva luft er, lenge før vi skal bli til stein. Dette skipet er fylt av vann, og øynene kjenner det, håret kjenner det, håret og huden, pusten kjenner det. Tida strømmer og er levende muskler, kalksteinen og søylene løfter havet opp til oss og inn i oss, og vi flyter, for vi er vann, det vann som dette skipet er fylt av.

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING

www.paskeogpasjon.no

PÅSKE+
PASJON